

DOI: 10.15276/EJ.03.2024.1
DOI: 10.5281/zenodo.13854840
UDC: 37.07:005
JEL: I28

ДОСЛІДЖЕННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ РЕФОРМИ ОСВІТИ В УМОВАХ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ В УКРАЇНІ

RESEARCH OF THE RESULTS OF EDUCATION REFORM IN THE CONTEXT OF DECENTRALIZATION IN UKRAINE

Nataliia V. Husarina, Doctor of Economic Sciences, Professor
Odessa Polytechnic National University, Odessa, Ukraine
ORCID: 0000-0003-3418-9422
Email: husarina.n.v@op.edu.ua

Karolina S. Bradul
Odessa Polytechnic National University, Odessa, Ukraine
ORCID: 0000-0001-9673-8146
Email: bradul.8894994@stud.op.edu.ua

Received 24.05.2024

Гусаріна Н.В., Брадул К.С. Дослідження результатів реформи освіти в умовах децентралізації в Україні. Оглядова стаття.

Галузь освіти та питання її реформування є одним з пріоритетних напрямів державної політики. У статті визначено, що освіта відіграє особливу роль у суспільстві, а тому проведено дослідження початкових напрямів реформування освітньої системи в Україні. Проаналізовано ключову реформу Міністерства освіти і науки, яка називається Нова українська школа, а також підкреслені основні чинники, що уповільнюють темп її розвитку. Описано основну тенденцію удосконалення менеджменту освітніх мереж та надано розподіл опорних шкіл у розрізі областей станом на кінець 2022 року в Україні. Здійснено порівняння моделей фінансового забезпечення освітньої мережі до та після реформи, а також проаналізовано бюджет для розвитку освіти і науки за період 2021-2023 років в Україні.

Ключові слова: освіта, реформа освіти, освітня галузь, освітня мережа

Husarina N.V., Bradul K.S. Research of the Results of Education Reform in the Context of Decentralization in Ukraine. Review article.

The education sector and the issue of its reform is one of the priority areas of state policy. The article determines that education plays a special role in society, and therefore a study of the initial directions of reforming the educational system in Ukraine is carried out. The key reform of the Ministry of Education and Science, called the New Ukrainian School, is analyzed, and the main factors that slow down the pace of its development are emphasized. The main tendency of improving the management of educational networks is described and the distribution of hub schools by region as of the end of 2022 in Ukraine is provided. The author compares the models of financial support for the educational network before and after the reform, and analyzes the budget for the development of education and science for the period 2021-2023 in Ukraine.

Keywords: education, education reform, educational sector, educational network

Сьогодні на етапі розбудови України як демократичної, соціальної та правової держави з урахуванням політичної та економічної кризи, пандемії COVID-19, подій, що наразі відбуваються на території України, а також глобальних змін, які відбулися останнім часом, галузь освіти та питання її реформування є одним з пріоритетних напрямів державної політики. А тому останні роки в Україні як суверенної держави проголошено курс на поступове реформування освітньої галузі.

Аналіз останніх досліджень та публікацій

Дослідження реформ в освіті України в умовах децентралізації висвітлені у працях: І.В. Засторожнікової, К.В. Рюль, У.З. Ватаманюк-Зелінської, І.П. Лопушанського, В. Хоменко. Вони не тільки теоретично обґрунтували важливість модернізації освітньої системи, а ще й визначили основні рекомендації щодо підвищення рівня якості української освіти.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми

Проблема розвитку освіти в умовах останніх подій на території України є предметом постійного наукового інтересу та питанням частих дискусій. Незважаючи на велику кількість досліджень щодо цього питання, його пріоритетність вимагає подальшого виявлення та додаткового дослідження сутності реформування освіти, дослідження основних проблем, що стають на заваді розвитку української освіти та розробка алгоритму дій, що допоможуть підвищити якість надання освітніх послуг в Україні. Тобто сьогодні, ще коло питань, пов'язаних з особливостями реформи освіти потребують постійного вивчення та докладного аналізування.

Метою статті є проаналізувати початкові напрями реформування освітньої системи в Україні, також визначити основну тенденцію удосконалення менеджменту освітніх мереж. До того ж порівняти моделі

фінансового забезпечення освітньої мережі до та після реформи, а також проаналізувати витрати з державного бюджету для розвитку освіти і науки за останні роки.

Виклад основного матеріалу дослідження

Багато років існувала думка, що проведення змін в освітній системі – це довготривалий процес, що неможливо пришвидшити, оскільки система освіти формувалася в Україні десятиліттями і в більшому успадкувала стандарти ЄСР. Проте враховуючи швидкоплинність світу, наразі сучасність від людини вимагає як найбільш високого рівня мобільності, вміння швидко пристосовуватися до змін, набувати нових компетентностей, і як результат, такі широкомасштабні перетворення стали ключовим поштовхом до початку реформування освітньої галузі в Україні. У державних документах, зокрема, в Концепції розвитку освіти України на період 2015-2025 років та ін. стратегічними завданнями освітньої політики України визначено розширення міжнародного співробітництва, вивчення і використання кращого зарубіжного досвіду в галузі освіти, підвищення конкурентоспроможності української освіти на ринку світових освітніх послуг, розширення участі її суб'єктів у проектах міжнародних освітніх організацій і співтовариств тощо [1]. На рисунку 1 представлені початкові напрями реформування освітньої системи в Україні.

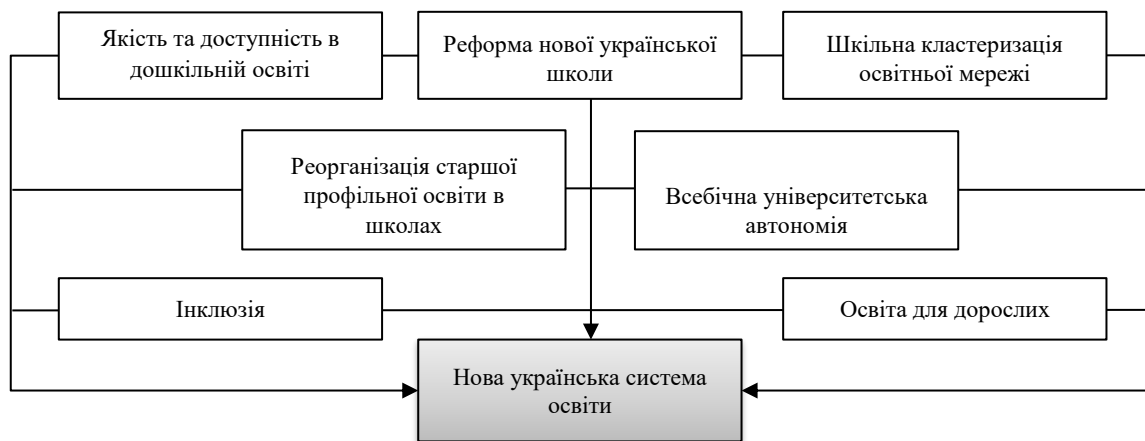

Рисунок 1. Початкові напрями реформування освітньої системи в Україні

Джерело: складено авторами за матеріалами [1-3]

Згідно з наданою інформацією можна стверджувати, що зміни були впроваджені для кожного напрямку освіти окремо, з метою підвищення якості та конкурентоспроможності української освіти. Для дошкільної освіти були визначені головними принципи якості, доступності та послідовності. Було здійснено реформування в питаннях електронних черг, введено нові правила зарахування дітей до закладів. Однак залишається відкритим проблемне питання стосовно фінансово-матеріального стану дитячих садочків, формування нових груп, наявності дидактичного матеріалу, оскільки це і надалі залежить від матеріальних можливостей батьків.

Починаючи з 2017 року в Україні була започаткована значуща реформа в галузі освіти та науки, відома як «Нова українська школа» (НУШ). Основна мета цієї ініціативи полягає в створенні шкіл, де навчання буде приємним і де учні отримують не лише теоретичні знання, як це відбувалося довгий час в українській освітній системі, але й вміння застосовувати їх у повсякденному житті. Запровадження нового Стандарту освіти та оновлення навчальних програм поклали основу для пристосування української освіти до сучасних вимог. Однак, на жаль, масове втілення цієї реформи зазнало труднощів, особливо через недостатнє фінансування та відсутність достатньо кваліфікованих педагогічних фахівців, аналіз цих питань планується провести в подальшому.

В Україні наразі існує тенденція удосконалення менеджменту освітніх мереж за допомогою освітньої кластеризації – в територіальних громадах реалізується процес організації опорних закладів та їх філій. Опорна школа – це заклад загальної середньої освіти, який має вищий юридичний статус і більше повноважень, ніж звичайна школа [4]. Таким способом оптимізації шкільної мережі суттєво вирішується проблема недостатньо укомплектованих або з малою кількістю учнів закладів освіти. За оперативною інформацією Міністерства освіти і науки на 01.06.2022 в Україні сформовано 1 216 опорних закладів освіти та 1 599 філій опорних закладів освіти, і цей процес відбувався б значно більшими темпами, проте з'явилися глобальні проблеми пов'язані зі збереженням національної безпеки (табл. 1).

На жаль, реформа старшої школи, яка передбачала значні перетворення, такі як розширення терміну навчання до 12 років та можливість вибору профілю навчання, наразі не була успішно впроваджена. За новими правилами реформа передбачала, що учні 10-12 класів мали б можливість навчатися в

академічному ліцеї, обираючи предмети певного спрямування, або в професійному ліцеї, де можна було отримати повну загальну середню освіту та професію одночасно.

Таблиця 1. Структурний розподіл опорних шкіл та формату їх навчання у розрізі областей станом на кінець 2022 року в Україні

№	Регіон	Кількість опорних ЗЗСО, які функціонують, од			Кількість філій опорних ЗЗСО, які функціонують, од
		очно	дистанційно	змішано	
1.	Вінницька	40	2	42	128
2.	Волинська	12	15	18	81
3.	Дніпропетровська	0	45	2	95
4.	Донецька	0	40	0	12
5.	Житомирська	62	0	24	69
6.	Закарпатська	60			69
7.	Запорізька	0	37	0	35
8.	Івано-Франківська	41	0	2	114
9.	Київська	26	1	62	96
10.	Кіровоградська	15	16	52	161
11.	Луганська	0	12	0	0
12.	Львівська	45	0	23	109
13.	Миколаївська	0	25	0	37
14.	Одеська	34	13	23	96
15.	Полтавська	23	19	54	68
16.	Рівненська	20	2	15	69
17.	Сумська	1	29	27	47
18.	Тернопільська	40	0	0	66
19.	Харківська	0	58	0	51
20.	Херсонська	0	13	0	10
21.	Хмельницька	12	22	7	33
22.	Черкаська	7	3	25	63
23.	Чернівецька	2	0	0	63
24.	Чернігівська	6	24	18	27
	Україна	446	376	394	1599

Джерело: складено авторами за матеріалами [5-6]

Ще однією ключовою темою в реформуванні української освіти стало питання інклюзії. Реформа освіти наразі декларує організацію сприятливих умов для навчання дітей з особливими потребами у звичайних закладах освіти [7]. Адаже до проведення змін, на практиці, найчастіше, були виділені окремі заклади, групи або класи для цих дітей, що призводило до їх відчуження від інших учнів.

Розвиток освіти і науки в Україні у розрізі концептуального і послідовного реформування не оминув і вищу освіту. З урахуванням прийняття Закону України «Про вищу освіту» постала концепція всебічної університетської автономії: академічної, фінансової, організаційної [8]. На цьому етапі зіткнулися з певними труднощами, що стосуються законодавчого закріплення й величезним браком фінансування, однак частково певна автономія все таки була реалізована, а нові концепції реформування вищої освіти розробляються.

Багато напрямів України вдалося втілити з Концепції розвитку освіти, зрозуміло, варто підкреслити й існуючі прогалини в законодавстві, недостатньому фінансуванні, брак кадрів (табл. 2).

Таблиця 2. Причини гальмування процесу децентралізації в освітній сфері

Основні фактори	Характеристика
1. Суперечливість в поглядах	Розбіжності реальних цілей децентралізації освіти та її сприйняття на місцях
2. Нерівномірна наповнюваність шкіл і класів	Велика кількість громіздкої шкільної інфраструктури з малою наповнюваністю учнів і водночас наявність переповнених шкіл
3. Великі витрати на утримання закладів освіти	Застаріла й енергозатратна архітектура шкільних будівель, технічне зношення інфраструктури
4. «Кадровий голод»	Викладання предметів за програмами педагогами-нефахівцями (зокрема у сільській місцевості), ускладнення кадрового забезпечення викладання предметів
5. Фінансова нестабільність	Недосконалості розрахунку обсягів освітніх субвенцій

Джерело: складено авторами за матеріалами [2, 3]

Окрім окреслених наявних проблемних питань життя вносить додаткові корективи, адже в 2019 році світ стикнувся з пандемією COVID-19 – вона спричинила суттєвий вплив на всі сфери життя українців, зокрема зміни торкнулися і освітньої галузі [9]. На цьому етапі стало зрозумілим, що реформи проведені

раніше було системно зосереджені на офлайн освіті, проте постала потреба швидкої адаптації до онлайн навчання. Дійсно, виявилось, що українські школи та заклади вищої освіти не були готові до широкого впровадження онлайн-освіти. Проблема не обмежується лише доступом до якісного Інтернету та гаджетів. Онлайн-викладання вимагає інших принципів підготовки матеріалу та утримання уваги учнів. Багато викладачів не володіли цими навичками, і частково обмежились простим пересиланням завдань у месенджерах, що, безумовно, вплинуло на якість освіти. Проте, досвід тих, хто вдало перебудував свою роботу, став надзвичайно цінним під час випробувань. Сьогодні онлайн-освіта в Україні стала повноцінним засобом отримання знань, не тільки у випадку екстрених обставин, але і як право кожного освітянина. [10]. Останні роки статутна діяльність провадиться закладами освіти в очному, дистанційному та змішаному режимах. Зокрема доказом цього є оперативна інформація Міністерства освіти і науки, наведена в таблиці 1, щодо сформованих опорних закладів освіти в рамках реформи децентралізації у розрізі областей та вибору формату навчання станом на 2022 рік. Більшість закладів працює у звичному режимі (446, де лідирують Житомирська і Закарпатська області), менша в дистанційному (376, найбільше в Харківській і Дніпропетровській областях) і змішаному – 394 (переважно в Київській, Кіровоградській, Вінницькій областях). Тобто, можна підкреслити, що 36,7% опорних закладів в Україні працює у звичайному режимі, що на 5,8% більше на частку опорних закладів, що працюють дистанційно (30,9%), і на 4,3% перевищує показник опорних закладів, що працюють в змішаному форматі (32,4%) [6].

Варто підкреслити, що окремої уваги потребує дослідження аспектів фінансового забезпечення освітньої мережі, оскільки саме через брак коштів багато напрямів реформування освітньої галузі були призупинені. Останні роки в Україні активно проводиться реформа децентралізації влади, яка видозмінює та модернізує важливі сфери суспільного життя українців – це стосується і соціальної сфери України, зокрема освітнього напрямку [11]. Саме тому разом з децентралізацією влади одночасно почався процес децентралізації освіти, одним з принципів якого є передача фінансових повноважень на рівень місцевого самоврядування, що має на меті більш раціональне використання фінансових ресурсів, що дасть змогу впорядкувати менеджмент освітньої мережі на місцях. Тобто до проведення реформи на функціонування закладів освіти (зокрема шкіл) кошти частково приходили з місцевих податків, а частково з центрального бюджету – в свою чергу управління освіти, яке розпоряджалося усім освітнім бюджетом, мало достатньо повноважень аби самостійно вирішувати напрями використання коштів (зокрема, не лише на освітню галузь) [2]. Схематично порівняння моделей фінансового забезпечення наведено на рисунку 2.

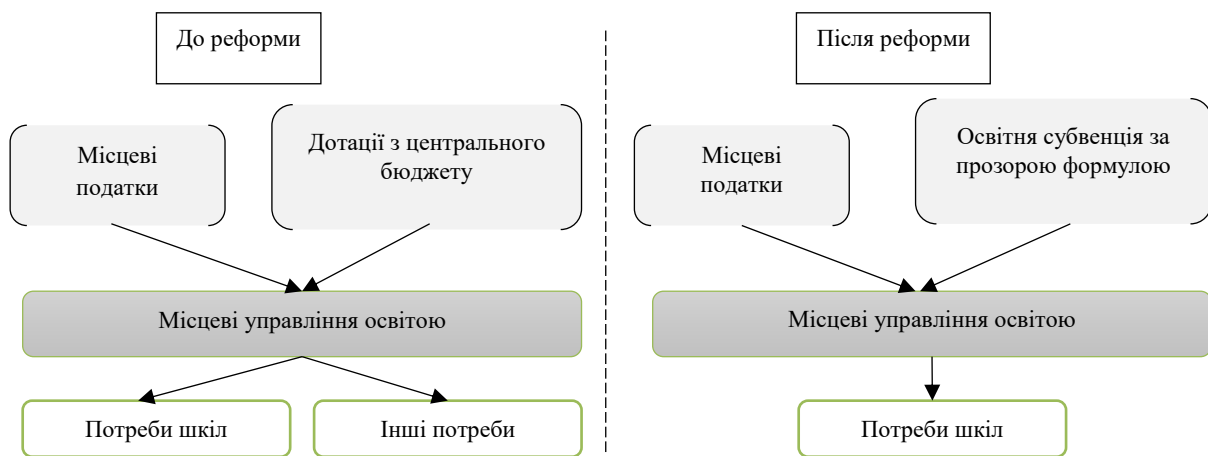

Рисунок 2. Динаміка механізму фінансування освітньої мережі в Україні

Джерело: складено авторами за матеріалами [2]

На підставі поданого у рисунку 2 можна дійти висновку, що фінансування шкіл звичайно також в подальшому буде певною мірою забезпечуватись з центрального бюджету, оскільки більшість районів не мають достатньо ресурсів, досвіду та не здатні самостійно утримувати свої школи, навіть на мінімальному рівні. Проте наразі таку дотацію замінили на «освітню субвенцію», що виділяється за прозорою формулою, більше того обмежує вектори вибору спрямування коштів та може бути використана тільки на освітні потреби.

Крім того, громади тепер можуть залучати грантові кошти для забезпечення освітніх потреб, брати участь у міжнародних асоціаціях та взаємодіяти між громадами в межах нашої держави. Це дозволяє розширювати можливості фінансування та сприяє підвищенню рівня освіти в регіонах.

За статистичними даними, на початок 2023 р. в Україні функціонувало 13 875 закладів дошкільної освіти (ЗДО), 12 976 закладів загальної середньої освіти (ЗЗСО), 670 закладів професійної (професійно-технічної) освіти (ЗП(ПТ)О), 332 заклади вищої освіти (ЗВО), 740 закладів фахової передвищої освіти (ЗФПО). У цих закладах загалом навчалось близько 6,5 млн здобувачів освіти й працювало майже 0,7 млн

педагогічних і науково-педагогічних працівників [6]. Наразі доцільним буде розглянути динаміку видатків та субвенцій державного бюджету Міністерства освіти і науки України за останні роки (табл. 3).

Проаналізувавши дані наведені Міністерством освіти і науки, можна стверджувати, що динаміка показників видатків та субвенцій на освіту, на жаль, має негативну динаміку, і з 2022 року після антикризового заходу секвестру бюджету (тобто скорочення дохідної та видаткової частини, дотримуючись балансу) спостерігається зниження показників. Це спричинено тим, основні видатки передбачено на обороноздатність України та соціальне забезпечення. Проте незважаючи на те, що показники на цей рік готувалися в умовах невизначеності, загалом на 2023 за ухваленим держбюджетом Міністерства освіти і науки передбачено видатки обсягом 122,1 млрд. грн. з урахуванням доданих дві нові субвенції на облаштування безпечних умов у школах та на придбання шкільних автобусів. Наразі тривають дискусії щодо способів збільшення видатків на сферу освіти та пошуку можливостей залучення грантів, та міжнародної підтримки.

Таблиця 3. Аналіз бюджету для розвитку освіти і науки за період 2021-2023 років в Україні, млрд.

№	Видатки Міністерства освіти і науки	Рік			
		2021	2022		2023
			План	Після секвестру	
1. Субвенції	103,7	112,9	97,7	90,3	
Темп приросту (до попереднього року)	-	+8,9%	-5,8%	-7,6%	
1.1. Освітня	99,6	108,0	97,2	87,5	
1.2. Для підтримки осіб з ООП	0,5	0,5	0,45	0,3	
1.3. Забезпечення пожежної безпеки	-	1,5	-	-	
1.4. Облаштування безпечних умов	-	-	-	1,5	
1.5. Придбання шкільних автобусів	-	-	-	1	
2. Державні видатки	35,5	40,9	33,3	31,8	
Темп приросту (до попереднього року)	-	+15,2%	-6,2%	-4,5%	
1. Субвенції	103,7	112,9	97,7	90,3	
2.1. Підготовка кадрів закладами вищої та фахової передвищої освіти	25,6	27,8	25	22,5	
2.2. Виплати академічних стипендій	3,94	5,14	4,6	4,2	
2.3. Забезпечення діяльності Національного фонду досліджень	2,2	2,5	1,5	2	
Загальний обсяг видатків Міністерства освіти і науки	139,3	153,7	131,0	122,1	
Темп приросту (до попереднього року)	-	+10,3%	-14,8%	-6,7%	

Джерело: складено авторами за матеріалами [5]

Окрім проблеми фінансового забезпечення, запорукою реформування системи освіти в Україні є недостатній престиж професії педагога, а також достатньо низький рівень оплати праці викладачів, що в результаті разом стає перепоною у підвищенні якості освіти через «кадровий голод» освітньої галузі. Згідно з даними Міністерства освіти і науки, середня зарплата молодого вчителя на 2023 рік складається з посадового окладу 156,68 доларів (5,7 тис. грн) і надбавок за престижність праці та за вислугу років – 52,2 долари (1,9 тис. грн.) – тобто загалом 208,9 доларів (7,6 тис. грн.) (1 долар = 36,38 грн.). Тоді як середня зарплата в країні – 368,33 доларів (13,4 тис. грн.), тобто майже вдвічі вища [6]. Нині зміна принципів нарахування заробітної плати вчителям – один з дев'яти ключових потоків діяльності Міністерства освіти і науки України, що продовжує всі конструктивні напрацювання з урахуванням обставин сьогодення. Необхідно підкреслити, що проблема підвищення престижу професії педагога також на етапі вирішення шляхом залучення молоді до викладання в закладах освіти. З вересня 2022 року в Україні почала діяти педагогічна інтернатура. Її місія – адаптація «новеньких» вчителів (інтернів), які тільки починають працювати в школі. Супровід інтернів та підтримку в роботі здійснюють досвідченіші педагогичні наставники. Такий підхід дозволяє підтримувати ефективність новопризначених вчителів, полегшити їхній вхід у професію, або ж залучити до роботи в закладах освіти фахівців з інших спеціальностей [12].

Ще однією потребою сьогодення стала освіта для дорослих. Дійсно, освіта для дорослих стала невід'ємною потребою в сучасному суспільстві. Протягом тривалого періоду часу її уявлення обмежувалося ідеєю занять для пенсіонерів та хобі-курсів. Однак значне переміщення внутрішніх переселенців, а також бажання та потреба людей у зміні професій та опануванні нових навичок вказують на те, що освіта для дорослих стала важливою складовою суспільства.

Висновки

За результатами дослідження та аналізуючи існуючі в літературі визначення сутності, можна прийти до висновку, що освіта дійсно вважається одним із головних пріоритетів для реформ в будь-якій країні. Вона визначає майбутнє суспільства і грає ключову роль у розвитку нації. Без реформи освіти, країні важко досягти високого рівня розвитку та конкурентоспроможності на світовій арені. А тому окреслено, що суттєво важливо, щоб всі зацікавлені сторони здійснили спільні зусилля і дійшли згоди щодо пріоритетів

у галузі освіти: забезпечення доступу до якісної освіти для всіх, вирішення питань фінансування та створення ефективної освітньої мережі. Було підкреслено, що наразі в Україні процеси модернізації освітньої галузі успішно тривають такі, як шкільна кластеризація, напрям інклюзії, автономність вищих закладів освіти, впровадження стандартів Нової української школи. Додатково досліджено, що останні роки статутна діяльність провадиться закладами освіти в очному, дистанційному та змішаному режимах - 36,7% опорних закладів в Україні працює у звичайному режимі, що на 5,8% більше на частку опорних закладів, що працюють дистанційно (30,9%), і на 4,3% перевищує показник опорних закладів, що працюють в змішаному форматі (32,4%). Проте у роботі наголошено на вагомих проблемах, які стримують процеси реформування – недостатнє фінансування освіти, низька оплата праці педагогів, брак кваліфікованих кадрів в закладах освіти, соціально-економічна нестабільність держави. Зокрема окреслено, що динаміка показників видатків та субвенцій на освіту, на жаль, має негативну динаміку, і з 2022 року після антикризового заходу секвестру бюджету (тобто скорочення дохідної та видаткової частини, дотримуючись балансу) спостерігається зниження показників. Проте зазначено, що незважаючи на обставини, уряд активно співпрацює з міжнародними організаціями для того аби модернізація освітньої галузі як найшвидше відповідала сучасним потребам суспільства.

Abstract

Based on the results of the study and analyzing the existing definitions of the essence in the literature, we can conclude that education should become one of the main priorities of reforms. This sector is our future, and without education reform, it will be very difficult for the country. It is important that the stakeholders agree that access to quality education is the most important goal, to which both the distribution of funding and the formation of an educational network should be subordinated.

It was emphasized that the processes of modernization of the education sector in Ukraine are currently underway, such as school clustering, inclusion, autonomy of higher education institutions, and implementation of the New Ukrainian School standards. Additionally, it has been studied that in recent years, statutory activities have been carried out by educational institutions in full-time, distance and mixed modes – 36.7% of hub institutions in Ukraine operate in the usual mode, which is 5.8% more than the share of hub institutions operating remotely (30.9%), and 4.3% more than the share of hub institutions operating in a mixed format (32.4%).

However, the article emphasizes the significant problems that hinder the reform process: insufficient funding for education, low salaries for teachers, lack of qualified personnel in educational institutions, and socio-economic instability of the state. In particular, it is outlined that the dynamics of expenditures and subventions for education, unfortunately, has a negative trend, and since 2022, after the anti-crisis measure of budget sequestration (i.e., reduction of revenue and expenditure, while maintaining the balance), there has been a decline in indicators. However, it is noted that despite the circumstances, the government is actively cooperating with international organizations to ensure that the modernization of the education sector meets the current needs of society as quickly as possible.

Список літератури:

1. Коляда Т.В. Організаційно-педагогічні засади функціонування елітних шкіл у Великій Британії (XIX – перша половина XX ст.): автореф. дис. канд. пед. наук: 13.00.01. Умань, 2015. 20 с.
2. Рюль К.В. Дослідження реформ в освіті України в умовах децентралізації: матеріали доповідей та повідомлень Міжнародної науково-практичної конференції (м. Ужгород, 24 вересня 2021 р.). Ужгород: ТОВ «РІК-У», 2021. – С. 73-76.
3. Хоменко В. Децентралізація освіти в Україні: становлення та перспективи / В. Хоменко // Школа управління. – 2023. – №2 (97) . – С. 93-104.
4. Застрожнікова І.В. Менеджмент освітніх мереж ОТГ в умовах децентралізації влади в Україні / І.В. Застрожнікова // Експерт: електронне наукове видання. – 2019. – № 4 (6). – С. 150-158.
5. Офіційний сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.ukrstat.gov.ua>.
6. Офіційний сайт Міністерства освіти і науки України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://mon.gov.ua/ua>.
7. Нові підходи до управління освітнім закладом в умовах реформування освіти: методичний посібник для керівників закладів загальної середньої освіти / уклад.: Л.М. Михайлова, Л.М. Савенко, В.С. Стасюк. Харків: «Друкарня Мадрид». – 2018. – 98 с.
8. Про вищу освіту: Закон України № 1556-VII ВР від 01.07.2014 р. Офіційний веб-портал парламенту України. Законодавство України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>.

9. Лопушанський І.П. Стан та перспективи реформування освіти в умовах децентралізації влади в Україні / І.П. Лопушанський, О.І. Ковнір // Теорія та практика державного управління і місцевого самоврядування. – 2017. – № 1. – С. 2-10.
10. Лучанінова О. Дистанційне навчання як світовий освітній тренд: реалії та перспективи для ЗВО України / О. Лучанінова // Точка зору. – 2022. – №1 (202) . – С. 5-10.
11. Ватаманюк-Зелінська У.З. Фінансове забезпечення видатків на освіту в Україні / У.З. Ватаманюк-Зелінська, В.Р. Нурієва // Молодий вчений. – 2023. – №5 (117). – С. 127-131.
12. «Тільки людина, яка полюбить професію вчителя, залишиться в школі»: що таке педагогічна інтернатура та як вона працює в Україні: Нова українська школа. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://znayshov.com/News/Details/tilky_liudyna_Yaka_poliubyt_profesiiu_vchytelia_zalyshytisia_v_shkoli.

References:

1. Koliada, T.V. (2015). Organizational and Pedagogical Foundations of Elite Schools in Great Britain (XIX - First Half of XX Centuries): PhD thesis abstract. Uman [in Ukrainian].
2. Ryul, K.V. (2021). Study of reforms in the education of Ukraine under conditions of decentralization. Materialy dopovidei ta povidomlen Mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii (pp. 73-76). Uzhhorod: TOV "RIK-U" [in Ukrainian].
3. Khomenko, V. (2023). Decentralization of education in Ukraine: formation and prospects. Shkola upravlinnia, 2 (97), 93-104 [in Ukrainian].
4. Zastrozhnikova, I.V. (2019). Management of educational networks of local community in conditions of decentralization of power in Ukraine. Ekspert, 4 (6), 150-158 [in Ukrainian].
5. Official website of the State Statistics Service of Ukraine. Retrieved from: <https://www.ukrstat.gov.ua>
6. Official website of the Ministry of Education and Science of Ukraine. Retrieved from: <https://mon.gov.ua/ua> [in Ukrainian].
7. Mykhaïlova, L.M. (2018). New approaches to the management of an educational institution in the conditions of education reform. Kharkiv: "Drukarnia Madryd" [in Ukrainian].
8. Law of Ukraine on Higher Education № 1556-VII (2014, July 11). Vidomosti Verkhovnoyi Rady Ukrainy, 37-38, 2004 [in Ukrainian].
9. Lopushanskyi, I.P. (2017). State and prospects of reforming education in the conditions of decentralization of power in Ukraine. Teoriia ta praktyka derzhavnoho upravlinnia i mistsevoho samovriaduvannia, 1, 2-10 [in Ukrainian].
10. Luchaninova, O. (2022). Distance learning as a global educational trend: realities and prospects for higher education institutions of Ukraine. Tochka zoru, 1, 5-10 [in Ukrainian].
11. Vatamanyuk-Zelinska, U.Z. (2023). Financial provision of education expenses in Ukraine. Molodyi vchenyi, 5 (117), 127-131 [in Ukrainian].
12. "Only a person who loves the teaching profession will stay in school": what is a pedagogical internship and how it works in Ukraine: New Ukrainian School. Retrieved from: https://znayshov.com/News/Details/tilky_liudynaYakapoliubytprofesiiuvchyteliazalyshytisiavshkoli [in Ukrainian].

Посилання на статтю:

Гусаріна Н.В. Дослідження результатів реформи освіти в умовах децентралізації в Україні / Н.В. Гусаріна, К.С. Брадул // Економічний журнал Одеського політехнічного університету. – 2024. – № 3 (29). – С. 5-11. – Режим доступу: <https://economics.net.ua/ejopu/2024/No3/5.pdf>. DOI: 10.15276/EJ.03.2024.1. DOI: 10.5281/zenodo.13854840.

Reference a Journal Article:

Husarina N.V. Research of the Results of Education Reform in the Context of Decentralization in Ukraine / N.V. Husarina, K.S. Bradul // Economic journal Odesa polytechnic university. – 2024. – № 3 (29). – P. 5-11. – Retrieved from: <https://economics.net.ua/ejopu/2024/No3/5.pdf>. DOI: 10.15276/EJ.03.2024.1. DOI: 10.5281/zenodo.13854840.

